

(utdrag ur Rapport från konferensen "Konflikthantering i skola och lärarutbildning", Gripsholm 2004)

Kompissamtal – metod för att förebygga mobbning

Eva Bergman, Lärare

Kompissamtalen kom till då en lågstadielärare, som under tre års tid hade haft en klass med svåra fall av mobbning och problem, skulle möta en ny klass. Hårda ord, elaka kommentarer och mobbning hade tagit över klassrummet och trots försök med flera olika metoder så misslyckades allt. Läraren beslöt sig för att hantera den nya klassen på ett nytt sätt så att det skulle kunna gå att undvika att hamna i samma situation.

Metod

Kompissamtalen bygger på rundor som äger rum en gång per vecka. Barnen sitter i ring och får i tur och ordning under trygga och ordnade former berätta om vad som har hänt under veckan och vilka konflikter som uppstått. Till exempel får endast en person tala åt gången, eleverna får inte avbryta varandra, de övriga ska se på och lyssna till den som talar. För att uppmuntra och underlätta rundan som företeelse använder sig Eva av en "Gladlåda". Den innehåller lappar med berättelser om saker som eleverna blivit glada av under tidigare kompissamtal. Varje möte inleds med att läsa upp slumpmässigt utvalda lappar ur Gladlådan för att sedan inleda själva rundan med att eleverna berättar om vilka konflikter som har uppstått under veckan och vad som då hände.

- **Barnen berättar om de själva rätt ut sin konflikt**

Vad hände? Vem tog initiativet?

Hur de redde de ut konflikten? Var de nöjda?

BERÖM

- **Kan det möjligen vara så att jag har gjort någon ledsen och att jag inte har försökt reda ut de under den gångna veckan.**

Berätta vad som hänt. Vill ni reda ut det här eller i korridoren?

Vilken lösning fick konflikten? Var de nöjda?

Utredning. BERÖM

- **Avslutning.**

Är alla nöjda?

Om inte, berätta vad som hände, men säg inte namnet på den personen.

Följdfrågor.

Utredning. BERÖM.

En trygghet uppstår också genom att barnen känner igen sig i schemat som används vid varje kompissamtal. Någon risk för slentrian uppstår inte. Hela tiden uppstår nya konflikter som måste diskuteras och lösas. Många gånger kan inte barnen själva reda ut de konflikter som uppstått, vilket är tecken på att kompissamtalen inte bara är en upprepning av vad läraren vill höra. Ibland så får läraren ta till nya metoder. Som ledare måste man vara uppmärksam på nya tendenser och åsikter. Ibland är eleverna inte ärliga med hur de känner.

Målsättning

Kompissamtalen utgår från en målbaserad process där klassen tillsammans genom dialog etablerar ett acceptabelt socialt klimat. Genom samtalen utvecklas ömsesidig respekt, förmågan att känna empati och medvetenhet.

Huvudmål:

- Att etablera ett positivt socialt klimat i klassrummet

Sekundära mål:

- Ge barnen (tillsammans med barnen) en modell för hur man löser konflikter med ord istället för med våld
- Alla elever ska bli medvetna om sin egen roll i det sociala samspelet
- Förebygga mobbing genom att träna barnens förmåga till att känna empati
- Våga sätta gränser - Elever ska inte tillåta andra att trycka ner dem eller kalla varandra fula ord
- Skapa respekt för sin egen person
- Stärka elevernas förmåga att uttrycka känslor och med ett tydligt kroppsspråk
- Stärka elevernas självförtroende

Målsättningarna med kompissamtal. Kompissamtal genomförs alltid i ring, vilket skapar ett samspel mellan deltagarna i gruppen.

Lärares roll

I kompissamtalen har ledaren hela ansvaret för klimatet i gruppen. Han eller hon ansvarar också för att tillgodose detta genom att ge:

- **Trygghet** - alla i gruppen måste känna sig trygga
- **Värme** - det måste vara ett varmt klimat i gruppen
- **Respekt och stöd** - förtroende byggs på ömsesidig respekt och ofta behövs stöd från ledaren
- **Uppmuntran och beröm** - självkänslan och självförtroendet stärks genom uppmuntran och genom att berömma lösningar och insikter hos eleverna
- **Balans** - viktigt att balansera mellan allvar och lek, glatt och tråkigt
- **Icke-moraliserande**

En viktig detalj i samtalen är att ledaren fullföljer sitt ansvar varje gång och att han eller hon visar äkta känslor under kompissamtalen. Det handlar om att förmedla ett förhållningssätt och att skapa en sann och trygg atmosfär under samtalen.

Resultat

Kompissamtalen har visat sig ge mycket goda resultat. I tryggheten och den ömsesidiga respekten som skapas kommunicerar barnen ärligare och bättre med varandra och med läraren.

Kompissamtalens resultat för barnen

- **Skapar mjukt klimat**
- **Trygghet**
- **Visar respekt mot varandra**
- **Tränar förmågan att hitta egna lösningar**
- **Lär sig att lyssna på kompisar**
- **Utvecklar sin språkliga förmåga**
- **Får insikt i sin egen roll i samspelet**
- **Lär sig att sätta gränser för sin egen person**

Det är viktigt att se modellen som vägen till målet och inte modellen som ett mål i sig. I vissa klasser har etiska samtal blivit ett ämne i sig. Barnen vet vad som förväntas av dem och ser det som ett ämne som vilket annat som helst, men med ett annat mål. Det är ännu viktigare att möta barnen där dom är och att anpassa sig till situationen. Som lärare går det inte att vara bunden till händer och fötter vid modellen, utan rollen kräver flexibilitet.

Eva Bergman är lågstadielärare vid Slottvångsskolan i Helsingborg och en av grundarna av kompissamtalen. Mer information se: Edling, L. "Kompissamtal - kommunikation istället för tystnad och våld!" Ekelundsförlag AB, Bromma 1998